

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Cdo/148/2016
Identifikačné číslo spisu: 2313234416
Dátum vydania rozhodnutia: 25.09.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Bajánková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:2313234416.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ O. bývajúceho v P. 2/ G. bývajúcej v P. 3/ B.j, bývajúcej v P., všetkých zastúpených advokátskou kanceláriou SEDLAČKO & PARTNERS, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Štefánikova č. 8, IČO: 36 853 186, proti žalovaným 1/ L., bývajúcemu v P., 2/ L., bývajúcemu v P., zastúpeným Advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Wolf, s.r.o., so sídlom v Galante, Šafárikova č. 1522, IČO: 47 252 987, 3/ KOMUNÁLNA poisťovňa, a. s. Vienna Insurance Group, so sídlom v Bratislave, Štefánikova č. 17, IČO: 31 595 545, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Legal Cases s. r. o., so sídlom v Dunajskej Strede, Alžbetínske námestie č. 328, IČO: 36 720 097, o ochranu osobnosti - náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 8 C 432/2013, o dovolaní žalovanej 3/ proti rozsudku Krajského súdu v Trnave sp. zn. 23 Co 543/2014-278 z 28. septembra 2015, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 23 Co 543/2014-278 z 28. septembra 2015 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Galanta (ďalej len „súd prvej inštancie“) medzitýmnym rozsudkom sp. zn. 8 C 432/2013-160 z 10. júna 2014 rozhodol, že nárok žalobcov je daný voči žalovaným 1/, 2/, 3/. Súd prvej inštancie vychádzal zo zistenia, že pasívna legitímácia žalovaného 1/ je jednoznačne daná protiprávnym konaním, ktorého sa dopustil, pričom spôsobil smrť T. a tým bola vyvolaná nenapraviteľná ujma v osobnostnej sfére žalobcov. Podľa súdu prvej inštancie žalovaný 2/ ako vlastník motorového vozidla - prevádzkovateľ zodpovedá za škodu, nakoľko jeho motorovým vozidlom bola spôsobená škoda a tým je daná jeho pasívna legitímácia vystupovať ako žalovaný. Pri určení zodpovednosti žalovanej 3/ súd prvej inštancie vychádzal z toho, že v zmysle zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 381/2001 Z.z.“) sa odškodňuje škoda na zdraví. Pri dopravnej nehode, ktorú zaviniel žalovaný 1/ došlo k ublíženiu na zdraví, ktoré bolo takej intenzity, že boli poškodené životne dôležité orgány následkom čoho došlo k úmrtiu. Pasívna vecná legitímácia žalovanej 3/, ktorá je poisťiteľom žalovaného 2/ a jej povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vyplýva zo zákona č. 381/2001 Z.z. prihládajúc aj na účel citovaného zákona a zmysel povinného zmluvného

poistenia zodpovednosti za škody spôsobené prevádzkou dopravných prostriedkov.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej 3/ rozsudkom sp. zn. 23 Co 543/2014-278 z 28. septembra 2015 rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil podľa § 219 ods. 1 O.s.p. Odvolací súd mal za to, že s použitím eurokonformného výkladu (Smernica EP a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009) pojmov „náhrada škody, škoda na zdraví“ v ust. § 4 ods. 1, 2, 4 a § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z. a s prihliadnutím k samotnému účelu povinného zmluvného poistenia, z hľadiska zodpovednosti za neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby vyvolaný prevádzkou motorových vozidiel sa v rámci náhrady škody odškodňuje aj nemajetková ujma spôsobená pozostalým po obeti dopravnej nehody, za ktorú možno priznať náhradu peňažnou formou podľa § 13 Občianskeho zákonníka, ktorú v širšom ponímaní treba považovať za škodu na zdraví podľa § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z.z. Takáto náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch preto spadá do rozsahu povinného zmluvného poistenia. Odvolací súd dodal, že analogické použitie § 420 ods. 2 a § 427 a nasl. Občianskeho zákonníka sa tu uplatní len pri určení osoby zodpovednej za zásah proti osobnosti fyzickej osoby vyvolaný osobitou povahou prevádzky motorového vozidla, avšak pri skúmaní predpokladov tejto zodpovednosti treba postupovať podľa § 13 Občianskeho zákonníka. Zákon č. 381/2001 Z.z. v § 15 ods. 1 zaviedol všeobecný priamy nárok poškodeného na náhradu škody proti poisťovateľovi zodpovednej osoby tak, ako to poznajú všetky obdobné právne úpravy v Európe, preto si poškodený môže vybrať, či svoj nárok na náhradu škody uplatní voči škodcovi (poistenému), alebo voči poisťovateľovi alebo voči oboj súčasne. Z uvedeného vyplýva, že žalovaná 3/ je v danej veci pasívne legitimovaná. Zodpovednosť poisteného, ktorá podľa vnútroštátnych predpisov vyplýva z § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka vznikla na základe dopravnej nehody a mala občianskoprávnu povahu a nič nenasvedčuje, že sa na túto zodpovednosť nevzťahuje vnútroštátne hmotné právo zodpovednosti za škodu, na ktoré odkazujú Smernice Rady 72/166/EHS, 84/5/EHS a 90/232/EHS.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná 3/ dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p., t. j. že postupom súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom. Žalovaná 3/ namietala, že ani súd prvej inštancie, ani odvolací súd žiadnou právnou argumentáciou nezdôvodnili uplatnenie prednosti princípu práva EÚ pred vnútroštátnym právom uplatnením eurokonformného výkladu contra legem a na argumenty žalovanej 3/ o nemožnosti uplatnenia princípu prednosti práva EÚ za každých okolností, ale v závislosti na účinkoch a záväznosti právnych aktov EÚ, ktoré im primárne právo EÚ ukladá neprihliadli vôbec a odmietnutie týchto argumentov žalovanej 3/ nezdôvodnili. Žalovaná 3/ považuje rozhodnutie súdu prvej inštancie a rozhodnutie odvolacieho súdu za nepreskúmateľné, čím sa jej odňala možnosť konať pred súdom. Žalovaná 3/ navrhla, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. S poukazom na § 243 O. s. p. žalovaná 3/ taktiež navrhla, aby súd odložil vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu.

4. Žalobcovia 1/, 2/ a 3/ vo vyjadrení k dovolaniu navrhli dovolanie ako procesne neprípustné odmietnuť. V prípade, ak by dovolací súd považoval dovolanie za prípustné, navrhli ho zamietnuť.

5. Dovolanie bolo podané pred 1. júlom 2016. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C. s. p.“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá C. s. p. (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C. s. p.) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C. s. p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443 C. s. p.) dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je potrebné zrušiť.

7. Podľa právneho stavu účinného do 30. júna 2016 bolo možné dovolaním napadnúť právoplatné

rozhodnutia odvolacieho súdu iba vtedy, pokiaľ to zákon pripúšťal (§ 236 ods. 1 O. s. p.). Dôvody prípustnosti dovolania proti rozsudku vymedzoval § 238 O. s. p. Dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu tiež vtedy, ak v konaní došlo k závažnejším procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 O. s. p.

8. Dovolanie žalovanej 3/ smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, ktorý nemá znaky rozsudkov, proti ktorým bolo dovolanie v zmysle § 238 O. s. p. prípustné. Dovolanie žalovanej 3/ teda v zmysle § 238 O. s. p. nevyvolalo účinky, ktoré by podľa právneho stavu do 30. júna 2016 umožňovali uskutočniť meritórny dovolací prieskum.

9. V danej veci by preto dovolanie bolo prípustné, iba ak v konaní došlo k procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 písm. a/ až g/ O. s. p. Povinnosť skúmať, či v konaní nedošlo k niektorej z týchto väd vyplýva pre dovolací súd z § 242 ods. 1 O. s. p. Dovolací súd sa z tohto dôvodu neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O. s. p., ale sa zaoberal tiež otázkou, či v konaní nedošlo k procesnej vade v zmysle § 237 ods. 1 a/ až g/ O. s. p.

10. Žalovaná 3/ procesné vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O. s. p. nenamietala a vady tejto povahy ani nevyšli v dovolacom konaní najavo.

11. Žalovaná 3/ namietala vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. Podľa ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

12. Žalovaná 3/ vyvodzovala procesnú vadu konania uvedenú v § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. z toho, že rozhodnutie odvolacieho súdu aj rozhodnutie súdu prvej inštancie sú nepreskúmateľné, nakoľko súdy si nespĺnili povinnosť svoje rozhodnutia riadne odôvodniť.

13. Na vady konania, ktoré sú uvedené v § 237 ods. 1 O. s. p. je dovolací súd povinný prihliadať bez ohľadu na to, či ich dovolateľ uplatnil alebo neuplatnil (pozri § 242 ods. 1 O. s. p.).

14. Odňatím možnosti konať pred súdom sa v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. rozumel procesne nesprávny postup súdu znemožňujúci účastníkovi konania realizáciu jeho procesných oprávnení [v zmysle § 18 O.s.p. mali účastníci rovnaké postavenie a súd bol povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv - pozri napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazeráť do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)].

15. V zmysle článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

16. V zmysle článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd jednou zo všeobecných záruk spravodlivého prejednania vecí pred súdom je zásada „rovnosti zbraní“. Tento princíp je jeden zo znakov širšieho konceptu spravodlivého súdneho konania a vyžaduje, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť jej protistrane.

17. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančíková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. V tomto rozsudku dospel ESLP k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná

možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia. V rozsudku sa doslovne uvádza, že „požiadavka, aby účastníci súdneho konania mali možnosť dozvedieť sa o všetkých predložených dôkazoch alebo vyjadreniach podaných v ich veci a vyjadriť sa k nim, sa vzťahuje na odvolacie konanie rovnako ako na prvostupňové konanie, a to napriek skutočnosti, že odvolanie nemusí vyvolať žiadnu novú argumentáciu“. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

18. Vychádzajúc z uvedeného bolo v preskúmvanej veci potrebné zohľadniť, že k odvolaniu žalovanej 3/ voči rozsudku súdu prvej inštancie (č. l. 167 spisu) sa písomne vyjadrili žalobcovia podaním doručeným súdu prvej inštancie 21. augusta 2014 (č. l. 232 spisu), žalovaná 3/ ale nemala možnosť sa o tomto vyjadrení žalobcov k jej odvolaniu dozvedieť a prípadne sa k nemu aj vyjadriť, pretože súd jej predmetné vyjadrenie žalobcov nedoručil. Opomenutím doručenia tohto vyjadrenia žalovanej 3/ došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a tým k odňatiu jej možnosti konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p.

19. Skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne. Dovolaciemu súdu preto neostalo iné, než rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 C. s. p. v spojení s § 450 C. s. p.).

20. V novom rozhodnutí odvolací súd rozhodne znova o trovách pôvodného konania aj o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

21. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.